

พยานหลักฐานแวดล้อม ศึกษากรณีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

นางสาวรัชณี แต่งอ่อน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-6343-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CIRCUMSTANTIAL EVIDENCE IN MURDER CASE

Miss Ratchanee Tang-on

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ISBN 974-17-6343-3

481895

รัชนี แดงอ่อน : พยานหลักฐานแวดล้อม : ศึกษากรณีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา.
(CIRCUMSTANTIAL EVIDENCE IN MURDER CASE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ
อ.ที่ปรึกษาร่วม : ศ.(พิเศษ) จริญญา ภักดีธนากุล. 130 หน้า. ISBN 974-17-6343-3.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ศึกษาถึงความสำคัญของการรับฟัง และการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน
แวดล้อม (Circumstantial Evidence) ในการพิจารณาคดีอาญา วิทยานิพนธ์แสดงให้เห็นว่า การ
พิจารณาคดีตัดสินปัญหาข้อเท็จจริง ในคดีอาญารฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา นั้น ศาลย่อมใช้ดุลพินิจตาม
หลักมาตรฐานการพิสูจน์คดีอาญา โดยใจหัดต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ได้ความชัดเจนจน
ปราศจากข้อสงสัยตามสมควร (Beyond a reasonable doubt) ซึ่งในคดีที่ไม่อาจหาพยานหลักฐาน
โดยตรง(Direct Evidence)ได้ ศาลสามารถรับฟังพยานหลักฐานแวดล้อม เช่นเดียวกับพยานหลักฐาน
โดยตรง เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ อย่างไรก็ตามพยานหลักฐานแวดล้อมนั้นต้องชั่งน้ำหนัก
ด้วยความระมัดระวัง ทั้งนี้ ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานแวดล้อมต้องไม่ขัดกับหลักการพิสูจน์
ทางวิทยาศาสตร์ จิตวิทยาพยานและสามัญสำนึก ทั้งจะพิพากษาคดีตัดสินว่าจำเลยกระทำความผิด
ได้ก็ต่อเมื่อพยานหลักฐานแวดล้อมนั้นมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างมั่นคง และสมเหตุสมผล
เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องกันประดุจสายโซ่แห่งพยานหลักฐาน (Chain of Evidence)

ผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในเรื่องของการประเมินคุณค่าและ
การพิสูจน์ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานแวดล้อม โดยบัญญัติเป็นต้วบทกฎหมายหรือ
ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับแนวทางในการรับฟังและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมให้
ชัดเจน เพื่อความเป็นเอกภาพในทางทฤษฎีและการปฏิบัติ

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
ปีการศึกษา.....2548.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4686299234 : MAJOR LAW

KEY WORD: CIRCUMSTANTIAL EVIDENCE/ MURDER CASE / LAW OF EVIDENCE

RATCHANEE TANG-ON : CIRCUMSTANTIAL EVIDENCE IN MURDER CASE.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF.APIRAT PETCHSIRI, THESIS CO-ADVISOR :

PROF.JARAN PUKDITANAKUL, 130 pp. ISBN 974-17-6343-3

This thesis studies the significance of the admission and evaluation of circumstantial evidence in criminal trial. The thesis finds that in murder trial the issue of fact is determined by trial judge in accordance with the principle of proof beyond a reasonable doubt. In the case where there is no direct evidence available, the court may accept circumstantial evidence as incriminating evidence which can lead to the conviction of the defendant. However, circumstantial evidence must be carefully evaluated. The reliability on circumstantial evidence must not be done in contrary to scientific proof, psychology of witness, and common sense. Conviction may be reached only when all the circumstantial evidence are closely connected strongly related and with rational similar to the connectivity of chain links (chain of evidence).

The writer recommends the amendment to the existing law and regulation pertaining to the evaluation and proof of the credibility of circumstantial evidence, by enacting legal provisions on law of evidence to facilitate the admission and evaluation of circumstantial evidence, both in theory and practice.

Field of study.....Laws.....Student's signature.....
 Academic year2005..... Advisor's signature.....
 Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาและอนุเคราะห์จากท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และท่าน ศาสตราจารย์(พิเศษ) จรัญ ภักดีธนากุล ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม โดยท่านทั้งสองไม่เพียงแต่ให้คำแนะนำแนวทางการศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์เท่านั้น ท่านยังช่วยจุดประกายความคิดให้ผู้เขียนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์ต่อการทำงานของผู้เขียนในภายภาคหน้า และด้วยความเมตตา ความเอาใจใส่ รวมถึงได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้คำปรึกษาแก่ผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนรู้สึกประทับใจและขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบุญณี เป็นอย่างสูง ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวาทน์ ท่านอาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอขอบคุณพี่ๆ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และพี่ชาย ที่ให้การสนับสนุนทางการศึกษา เป็นแรงกายและแรงใจที่สำคัญ อันมีคุณค่าสูงสุดสำหรับผู้เขียน ทำให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนี้ ผู้เขียนต้องขอขอบคุณ คุณนิรุทธิ์ เบญจกาญจน์ สำหรับคำแนะนำ ความปรารถนาดี การช่วยเหลือสนับสนุน และกำลังใจที่มีให้แก่ผู้เขียนมาโดยตลอด สำหรับความบกพร่องไม่สมบูรณ์ใดๆ ของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
สมมติฐาน.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการศึกษา.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	๕
บทที่ 2 การดำเนินคดีอาญากับพยานหลักฐาน.....	7
2.1 แนวความคิดในการดำเนินคดีอาญา.....	7
2.2 ทฤษฎีความรับผิดทางอาญา (Criminal Liability Theories).....	8
2.2.1 Bipartite Theory	9
2.2.2 Tripartite Theory.....	10
2.2.3 Quadripartite Theory.....	10
2.3 ระบบกระบวนการพิจารณาคดีอาญา.....	10
2.3.1 ระบบกล่าวหา (The Accusatorial System, Adversary System).....	10
2.3.2 ระบบไต่สวน (The Inquisitorial System).....	11
2.4 หลักกฎหมายพยานหลักฐานในคดีอาญา.....	12
2.4.1 ความสำคัญของพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี.....	12
2.4.2 ประเภทของพยานหลักฐาน.....	14
ก. พยานบุคคล.....	14
ข. พยานเอกสาร.....	15
ค. พยานวัตถุ.....	15
ง. พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์.....	15
2.4.3 แนวคิดเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีอาญา.....	16

	หน้า
ก. ตรรกวิทยาเกี่ยวกับพยานหลักฐาน.....	16
ข. วิทยาศาสตร์ทางพยานหลักฐาน.....	17
ค. จิตวิทยาพยาน.....	17
2.5 หลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา.....	17
2.5.1 พยานหลักฐานจะต้องเกิดขึ้นและได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย.....	18
2.5.2 หลักการรับฟังพยานบอกเล่า.....	19
2.5.3 พยานหลักฐานจะต้องเกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี.....	20
2.5.4 หลักการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่แสดงถึงความประพฤติชั่วร้าย ในเรื่องอื่นๆ ของจำเลย.....	22
2.6 หลักการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา.....	23
2.6.1 มาตรฐานการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐาน.....	23
2.6.2 การชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานในชั้นศาล.....	24
2.7 วิวัฒนาการของการรับฟังและการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาของไทย	27
บทที่ 3 การรับฟังและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมในคดีความผิดอาญา ฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา.....	33
3.1 ความรับผิดทางอาญาในความผิดอาญาฐานฆ่าผู้อื่นตายโดยเจตนา.....	34
3.1.1 องค์ประกอบทางการกระทำ (Actus Reus).....	34
3.1.2 องค์ประกอบทางจิตใจ (Mens Rea).....	35
3.2 พยานหลักฐานในความผิดอาญาฐานฆ่าผู้อื่น	36
3.2.1 พยานหลักฐานโดยตรง (Direct Evidence).....	37
3.2.2 พยานหลักฐานแวดล้อม (Circumstantial Evidence).....	39
3.3 ความหมายและความสำคัญของ “พยานหลักฐานแวดล้อม” (Circumstantial Evidence).....	40
3.4 การแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานแวดล้อมในคดีฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	41
3.4.1 ชั้นพนักงานสอบสวน.....	41
3.4.2 ชั้นพนักงานอัยการ.....	43
3.4.3 ชั้นศาล.....	45

	หน้า
3.5 การรับฟังพยานหลักฐานแวดล้อมในคดีอาญารฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา.....	46
3.5.1 การรับฟังพยานหลักฐานแวดล้อม.....	46
3.5.1.1 พยานหลักฐานแวดล้อมที่แสดงถึงการกระทำ.....	46
3.5.1.2 พยานหลักฐานแวดล้อมที่แสดงถึงเจตนา.....	46
3.5.2 การรับฟังพยานหลักฐานประกอบ.....	49
3.5.2.1 คำขัดทอดของผู้มีส่วนร่วมในการกระทำผิด.....	49
3.5.2.2 คำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย.....	49
3.5.2.3 คำกล่าวของผู้ใกล้จะตาย.....	50
3.5.3 การรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์.....	50
3.6 การชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมในคดีอาญารฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา....	52
3.6.1 กรณีมีประจักษ์พยาน แต่ไม่มีพยานหลักฐานแวดล้อม.....	54
3.6.2 กรณีมีทั้งประจักษ์พยาน และพยานหลักฐานแวดล้อม.....	55
3.6.3 กรณีไม่มีประจักษ์พยาน แต่มีพยานหลักฐานแวดล้อม.....	56
3.6.4 กรณีไม่มีประจักษ์พยานและไม่มีพยานหลักฐานแวดล้อม.....	58
3.7 สายโซ่แห่งพยานหลักฐาน (Chain of Evidence)ในคดีอาญารฐาน	
ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา.....	59
3.7.1 ความหมายและความสำคัญของสายโซ่แห่งพยานหลักฐาน	
(Chain of Evidence).....	60
3.7.2 ความหมายพยานหลักฐานแวดล้อม (Circumstantial Evidence)	
กับสายโซ่แห่งพยานหลักฐาน (Chain of Evidence).....	62
3.7.3 กรณีความไม่สอดคล้องของพยานหลักฐานแวดล้อม	
(Broken chain of Evidence).....	64
3.7.4 วิเคราะห์ตัวอย่างคดีฆาตกรรมโดยใช้ สายโซ่แห่งพยานหลักฐาน	
(Chain of Evidence).....	65
ก. คดีนายเสริม สาครราษฎร์.....	65
ข. คดีหมอผีสพร	67
ค. คดีผู้พันตั้ง.....	69
ง. คดีนายดวงเฉลิม.....	70

บทที่ 4 หลักกฎหมายและทางปฏิบัติของต่างประเทศในส่วนของ	
พยานหลักฐานแวดล้อม ในคดีอาญารฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา.....	74
4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	74
4.1.1 ระบบกฎหมายและองค์กระตุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	75
4.1.2 การรับฟังพยานหลักฐานแวดล้อมในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	77
4.1.2.1 พยานหลักฐานต้องได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย.....	78
4.1.2.2 พยานหลักฐานต้องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในคดี.....	79
4.1.3 คำพิพากษาศาลที่ตัดสินโดยอาศัยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อม	78
4.2 ประเทศอังกฤษ.....	91
4.2.1 ระบบกฎหมายและองค์กระตุติธรรมของประเทศอังกฤษ.....	91
4.2.2 การรับฟังพยานหลักฐานแวดล้อมในประเทศอังกฤษ.....	92
4.2.3 คำพิพากษาศาลที่ตัดสินโดยอาศัยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อม	94
4.3 ประเทศออสเตรเลีย.....	95
บทที่ 5 วิเคราะห์ปัญหา แนวทางพัฒนากฎหมายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ	
การรับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมในคดีความผิด	
ฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา.....	97
5.1 ปัญหาการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานแวดล้อม	97
5.1.1 ชั้นพนักงานสอบสวน.....	98
5.1.2 ชั้นการชันสูตรพลิกศพ.....	101
5.2 ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานแวดล้อมในคดีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	102
5.3 ปัญหาการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแวดล้อมในคดีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดย	
เจตนา.....	104
5.4 ปัญหาการพิจารณาว่าคดีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นคดีใดเป็นคดีพิเศษตาม	
พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547.....	106
5.5 ปัญหาโครงสร้างหลักกฎหมาย.....	107
5.6 ปัญหาวิธีการและระบบจัดเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์	
(Scientific Evidence).....	108

	หน้า
5.7 กระแสสังคมในคดีฆาตกรรมกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย	110
5.8 กระบวนการเรียนการสอนกฎหมายกับการนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพ	113
5.8.1 พนักงานตำรวจ , พนักงานสอบสวน.....	113
5.8.2 ทนายความ.....	113
5.8.3 พนักงานอัยการ.....	113
5.8.4 ผู้พิพากษา.....	114
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	116
6.1 บทสรุป	116
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	119
รายการอ้างอิง.....	125
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130